

jeg føle mig særlig opfordret til at være tilfreds med det foreslaaede 3die Stykke, Forslaget under Nr. 10. Det vilde jo i ethvert Tilfælde gjøre, at der ikke lige overfor mig vilde kunne blive Spørgsmaal om at borttage den Afgang til Præmie, som nu en Gang er givne Godsierne; men desuagtet vil jeg fortrinsvis stemme for det Forslag, som er stillet under Nr. 14, og jeg agter at afgive min Stemme for begge Stykkerne.)

Udsig: Angaaende det af den ærede foregaaende Valer sidst omtalte Forslag, Forslaget under Nr. 14, skal jeg ikke sige Meget. Det er nemlig egentlig ikke af Hensyn til det, at jeg har begjert Ordet, og jeg skal derom blot bemærke, at, naar der i Udvalget har vist sig en Stemning mod dette Forslag, da maa dette vistnok siges at have en ganske naturlig Grund. For deres Bedkommende, som ønske, at der i Overensstemmelse med Loven af 19de Februar 1861, navnlig skal finde Salg Sted til Fæsterne, medens de sidde paa Gaardene, og at derfor ogsaa Salgstilbud skulle gjøres dem, medens de sidde ved Gaardene, er det nemlig ganske naturligt, at de just ikke se med gunstige Øine paa et Forslag, som vil medføre en væsentlig Forandring i saa Henseende, idet det gjør Opfordringen til først at sælge ved Fæsteledighed større, end den ellers er, eller, med andre Ord, dog medfører mindre Skade for den Paagjældende, at han undlader at sælge, medens Fæsteren sidder paa Gaarden, og venter indtil Fæsteledighed indtræder, idet det jo først er saa, at Undladelser af Salg bevirker Tab for ham.

Derimod vil jeg nærmest sige nogle Ord angaaende de af den ærede Indenrigsminister stillede Forslag og navnlig da det under Nr. 9, hvilket jeg egentlig betragter som en efter min Mening temmelig uheldig Modifikation af det Forslag, som er stillet af Udvalget under Nr. 4 til § 5. Udvalgets Forslag under Nr. 4 gaar jo ud paa, at, medens den lovbestemte Regel fremdeles skal være den, som blev vedtagen her ved Sagens 2den Behandling, saa skal der dog kunne gjøres Undtagelser derfra, naar det godtgjøres, at det ikke kan tilregnes de Bedkommende, at Salg ikke har fundet Sted. At

træffe Bestemmelse om, hvorvidt de Paagjældende virkelig have godtgjort dette, har Udvalgets Flertal nu fundet, at det efter Sagens Natur ikke var muligt at lægge i nogen Andens Haand end Indenrigsministerens. Der kan naturligvis ikke herimod med Rette gjøres den Indvending, at det ikke er Indenrigsministeren, der skal stifte Ret, men at det er Domstolene, som skulle stifte Ret. Thi Sagen er jo netop den, at det hele Forslag gaar ud paa at gjøre en Undtagelse fra det, der siges at skulle være almindelig Ret, at gjøre en Undtagelse paa Grund af ganske særlige Omstændigheder, nemlig fordi det oplyses, at Bedkommende har gjort billige og antagelige Salgstilbud. Alt Afgjørelsen heraf lægges i Administrationens Haand, kan jeg for mit Bedkommende ikke Andet end vedblivende at anse som det Naturlige, ja, som det ene Naturlige. Alt det skulde lægges i Domstolenes Hænder at afgjøre om Salgsvilkaarene vare billige og antagelige — og det er jo det, som den høitærede Indenrigsminister foreslaar at gjøre —, er i mine Øine noget aldeles Uført. At det virkelig er dette, som Ministeren vil, forekommer mig at ligge klart for i hans Endringsforslag under Nr. 9. Thi ganske vist nævnes der deri enkelte Momenter, som skulle tjene til Bedømmelse af, hvorvidt Salgstilbudene have været antagelige eller ikke, men disse Momenter ere i den Grad ubestemte og vage, at det vilde stride ganske mod Alt, hvad der hidtil har været kjendt, om Spørgsmaal af den Natur skulde komme ind for Domstolene. Først og fremmest skal det afgjøres, hvad der har været Gjennemsnitsprisen af forskellige Afhændelser i de sidste 5 Aar. Og dette Gjennemsnit kan nu derhos, vel at mærke, ikke beregnes ligefremt, men der maa naturligvis tages Hensyn til, hvem der har været Kjøber: om det har været en Mand, der nylig havde faaet Fæste, eller en Mand, der havde siddet længe i Fæstet, eller om det endog var rimeligt, at Fæsteledighed snart vilde indtræde. Alle saadanne Forhold maa selvfølgelig tages med i Betragtning. Og ikke nok dermed; men der forlanges endvidere i Forslaget, at det skal være Gjennemsnittet af de Afhændelser, der havde fundet Sted der